Uitgebreide toelichting van het meetinstrument

Self Management Screening (SeMaS)

Februari 2022

Review: 1. MJH Jungen
2. A Krispin
Invoer: ML Bokhorst

1 Algemene gegevens

	Het meetinstrument heeft betrekking op de volgende categorieën
Lichaamsregio	Overige
Aandoening (ICD)	Overige
Domein 'Menselijk functioneren' (ICF)	Overige

- *Korte beschrijving* → Het Self Management Screening Instrument toetst of een patiënt in staat is tot zelfmanagement en welke vorm ervan dan het meest geschikt is. Het is een screeningsinstrument en bestaat uit 27 items over de volgende aspecten: belasting van de ziekte, beheersingsoriëntatie, eigen effectiviteit, sociale steun, copingstijl, angst, depressie en vaardigheden (computer, groep en zelfverzorging). De uitslag (patiëntenprofiel) kan grafisch worden weergegeven in grotere of kleinere cirkels. Hoe groter de cirkels hoe meer de patiënt in staat zal zijn tot zelfmanagement. Tijdens het spreekuur kunnen praktijkondersteuner en patiënt het profiel op het beeldscherm zien en bespreken. Het biedt aanknopingspunten voor gesprek en het is gebaseerd op antwoorden van de patiënt zelf en geen inschatting van de zorgverlener.[1]

- *Doelgroep* → patiënten met één of meer chronische aandoeningen[1]

- *Auteur:*
  - ✓ *Oorspronkelijke en Nederlandse versie* → Eikelenboom N, van Lieshout J, Wensing M, Smeele I, Jacobs AE (2013)[1]

2 Doel van het meetinstrument

- Inventariserend

3 Soort / vorm van het meetinstrument

- Vragenlijst
- *Opbouw* → totaal 27 items, verdeeld over de volgende subcategorieën:
  Opleiding (1 item); Belasting van de ziekte (1 item); Beheersingsoriëntatie (3 items); Eigen effectiviteit (2 items); Sociale steun (1 item); Copingstijl (9 items); Angst (4 items); Depressie (3 items); Vaardigheden (computer, groep en zelfverzorging) (3 items)
- *Invulinstructie* → gesloten vragen in te vullen door patiënt thuis op papier of via internet
- *Meetniveau* → per item: wijze van score (variabel); meetniveau ordinaal
- *Meetniveau* → totaalscore: meetniveau ordinaal

4 Verkrijgbaarheid

- *Opvraagbaar bij* → via website Doen en blijven doen: https://www.doenenblijvendoen.nl/pdf/SeMaS_vragenlijst.pdf
- *Geschatte kosten* → gratis te downloaden
- *Copyright* → © Scientific Institute for Quality of Healthcare, Radboud University Nijmegen Medical Centre

5 Methodologische kwaliteit

Gegevens over de methodologische kwaliteit staan o.a. in de volgende publicaties:

- Cup EHC, Satink T. Ergotherapierichtlijn QVS: coaching bij activiteiten van het dagelijks leven. 2017[2]
- Eikelenboom N, Smeele I, Faber M, Jacobs A, Verhulst F, Lacroix J, et al. Validation of Self-Management Screening (SeMaS), a tool to facilitate personalised counselling and support of patients with chronic diseases. 2015[3]

6 Hanteerbaarheid / feasibility

- *Taal* → Nederlands
- *Benodigdheden* → invulformulier (op papier of via internet) en pen
- *Randvoorwaarden* → te interpreteren door praktijkondersteuners
- *Benodigde tijd* → 10 tot 15 minuten
- *Gebruikershandleiding* → via webiste Doen en blijven doen[4]: https://www.doenenblijvendoen.nl/pdf/SeMaS_Handleiding.pdf

7 Normgegevens

- *Interpretatie* → Hoe groter de cirkels in het profiel, hoe meer de patiënt in staat zal zijn tot zelfmanagement[5]

8 Overige gegevens

- Er waren al instrumenten die het huidige niveau van zelfmanagement konden meten (PAM-13) en de uitkomsten van een interventie of educatieprogramma (heiQ). Maar er was nog geen instrument wat de factoren in beeld bracht die succesvolle zelfmanagement zouden hinderen.[6]
- Er is onderzoek gedaan naar de gepersonaliseerde zelfmanagementondersteuning bij patiënten met chronische aandoening doormiddel van de SeMaS methode.[7]
- In het proefschrift van Eikelenboom (2017) zijn meerdere onderzoeken over de SeMaS beschreven.[8]

9 Literatuurlijst

1. Eikelenboom N, Van Lieshout J, Wensing M, Smeele I, Jacobs AE. Implementation of personalized self-management support using the self-management screening questionnaire SeMaS; a study protocol for a cluster randomized trial. Trials. 2013;14(336):1-9.
2. Cup EHC, Satink T. Ergotherapierichtlijn QVS: coaching bij activiteiten van het dagelijks leven. Nijmegen: Radboud Universiteit; Hogeschool van Arnhem en Nijmegen; 2017. p. 18-20.
3. Eikelenboom N, Smeele I, Faber M, Jacobs A, Verhulst F, Lacroix J. et al. Validation of Self-Management Screening (SeMaS), a tool to facilitate personalised counselling and support of patients with chronic diseases. BMC family practice. 2015;16(1):1-12.
4. Eikelenboom N, Verhulst F. Handleiding SeMaS Self management screening. Nijmegen: Scientific Institute for Quality of Healthcare, Radboudumc; 2013. Beschikbaar via: https://www.doenenblijvendoen.nl/pdf/SeMaS_Handleiding.pdf [Geraadpleegd 19 juni 2025]
5. Eikelenboom N, Klomp M, Smeele I. Zelfmanagement op maat. Medisch Contact. 2013;41:2074-2075.
6. Greene J, Hibbard JH. Why does patient activation matter?: an examination of the relationships between patient activation and health-related outcomes. Journal of General Internal Medicine. 2012;27:520-526.
7. Eikelenboom N, van Lieshout J, Jacobs A, Verhulst F, Lacroix J, van Halteren A et al. Supporting patients in self-management: moving to a personalised approach. Nederlands Tijdschrift Voor Geneeskunde. 2016;160:D758.
8. Eikelenboom NWD. Personalised self-management support in primary care: one size does not fit all [Thesis]. Nijmegen: Radboud Universiteit; 2017. Available from: https://repository.ubn.ru.nl/bitstream/handle/2066/166990/166990.pdf?sequence=1